

BIZKAIKO BASOA

kontserbazio kaxkarrean, baina atzera buelta egiteko garaiz oraindik

Bizkaiko baso autoktonoa berreskuratu eta basoen kudeaketa publikoan aldaketak sustatzeko helburuarekin, Kolore Guztietako Basoak plataformak iazko urrian eman zuen ezagutzera bere burua. Bertako basoaren galerak lurraren emankortasunean eta bioaniztasunean daukan inpaktu negatiboaren aurrean, plataformak konponbiderako bidea murriztera gonbidapena egin du aurkeztutako proposamenarekin.

Amaia Lekunberri Ansola
@amaialekunberri

Eusko Jaurlaritzak basoen kontserbazio egoeraren inguruan 2011n egindako azterketak Euskal Herriko basoen kontserbazio egoera kaxkarraren berri eman zuen. Bizkaia da, azterketaren arabera, landare autoktonoak (haritza, erkametz, haltza, artea eta pagadia) barne hartzen dituen gainazal gutxien duen lurralde historikoa, eta ondorioz, kontserbazio eskasena duena. Lurraldearen gainazal osoaren %71,86ko baso-azalerarekin, honen %59,55 osatzen dute zuhaitziek, 158.988 hektarea. Baso-azalera horren %75,61 eukalipto eta pinu plantazioak dira ordea, eta bertako espezieek baso-azalaren gainontzeko %24,36 besterik ez dute osatzen. Espezie autoktonodun zuhaitziak, gainera, txikiak dira eta elkarrengandik sakabanatuta daude, osasuntsua kontrako litzatekeelarik plataformako kide Julen Villasanten arabera.

Egoera horretara nola heldu garen azaldu du plataformak. Honen arabera, *Radiata* pinua 1847an heldu zen lehen aldiz Bizkaira, eta kanpotik ekarritako zuhaitz honen mozketak ahalbidetu zien hainbati “euren baserrietako teilatu eta etxebizitzaren diru-sarrerak” ordaintzea. Mende eta erdi igaro den honetan, baina, *Radiata*ren jatorrizko

lurraldea den Kalifornian pinu honen hedadura 4.000 hektareakoa den bitartean, 70.000 hektareakoa da Bizkaian, baso eremuaren %53. Egurra ekoiztu asmoz landatzen hasitako espezie aloktonoek (jatorriz kanpokoak) bertakoak ordezkatzen amaitu dute.

Azken urteetan pinuaren egurrak balioari dagokionez izan duen beherakadak, kanpoko beste zuhaitz baten landaketa masiboa eragin du: eukaliptoak. Landare honek osatutako zuhaitzia da azken urteetan hedadura gehien izan duena, eta neurririk hartu ezean hedatzen jarraitu duela ohartarazi du plataformak.

Bertako basoa kanpokoagatik ordezkatzearen albo kalteak

Pinua bezalaxe, eukaliptoak ere “merkatu globalaren legeen menpeko produktua” dela adierazi du plataformak, eta “zalantzazkotzat” jotzen du epe luze- ra begirako honen errentagarritasuna. Faktore ekonomikoei dagokionez ekarri ditzakeen onuren gaineko mesfidantza alde batera, nabarmen negatiboak diren bestelako eraginak ere ekarri ditu eukaliptoak gurera. “Eukaliptoak beste espezieei konpetentzia egiteko mekanismoak garatu ditu, ura xurgatzen du ingurutik eta basoak sute-arriskuan jarri, sutetik bizirik ateratzeko gaitasuna baitauka” azaltzen du Villasantek. Era berean, xurgatzen duen ur hori bere

hazkuntzarako erabiltzen du, “inguruetako erreken emariak gutxitu eta flora zein faunari kalte larriak eraginez”, Villasanten arabera. Hau gutxi balitz, eukaliptoak egondako lur-eremua lehenegoratu konplexua da oso, hainbat belaunaldiz jarraitzen baitu eukaliptoak moztutako aleetatik berriro jaiotzeko saiakerak egiten.

Eukaliptoaren kalteak alde batera, plataformak azpimarratzen du *Radiata* pinuak zein eukaliptoak, biek eragiten dutela lurzorua zaurgarritasuna. Hauen landaketa zein uzta metodoak produkzio funtzioa besterik ez dute betetzen, ingurumen faktoreetan erreparatu gabe. Bioaniztasunari dagokionez, baina, dezente kalteak eragiten dituztela adierazten du plataformak, arrisku nagusi gisa azpimarratuz espezie inbasoreak sartzea eta habitataren suntsiketa zein zatiketa.

Pinu zein eukalipto monokultiboak lurzoru emankortean eta materia organikoari dagokionez aberatsetan landatuak izan arren, basogintza gestioak lur horietan negatiboki eragiten duela azaltzen du plataformaren txostenak. Pinuen kasuan 35-40 urtero eta eukaliptoen kasuan 12-15 urtean behin egiten diren mozketetan, adibidez, eremu osoko zuhaitzak ebakitzen dira egungo basogintza gestioak darabiltzan teknikekin. Eta mozketak horiek zuhaitzen gerizpean sortutako oihanpearen desagertzea era-

giten dute. Pistak irekitzeko makinaria pisutsuaren erabilpena, egurra arrastaka erabiliz egikaritzen diren lanak, zein lan mekanizatuak dira gestioari dagokionez bioaniztasuna kaltetzen duten beste zenbait faktore. Honek guztiak eragiten dituen kalteen artetik nabarmentzekoa da lurraren karbonoa xurgatzeko gaitasunaren galera, zeinari esker aldaketa klimatikoari aurre egiten zaion.

Bestelako baso kudeaketaren aldeko apustua

Egoera hau izanik, bertako basoa lehenertzeko beharrian larria azpimarratu du Kolore Guztietako Basoak plataformak, eta horretarako neurriak hartzerakoan, "ausardia administrazioak izan behar duela" dio Villasantek. Proposamena, gehienbat, Bizkaiko Foru Aldundiari eta udalei zuzendurik dago, baso autoktonoak berreskuratzerakoan beraien esku-hartzea esanguratsuen delakoan.

Basogintza kudeaketa eredia aldatzeko planteamendua egin dio plataformak Foru Aldundiari, bere esku dauden titularitate publikoko lurri begira gehienbat. Irizpide orokor gisa, bertoko basoa lehenertzeko xedez, espezie aloktonoek hartzen duten lurren azalerari muga bat jartzeko eskatu diote, mendi publikoetan espezie autoktonoak sustatzearen alde 1994an onartutako araua orain artean ez duela bete azpimarratuz. Eta Na-

2010eko baso inbentarioaren arabera, Bizkaiko zuhaitzien gehiengoa baso misto atlantikoak eta Quercus Robur hariztiak hartu beharko lukete eta baso-azaleraren %13,33 besterik ez dute betetzen.

- » **Egurra ekoiztu asmoz landatzen hasitako espezie aloktonoek bertakoak ordezkatzeko amaitu dute.**

- » **Bertako basoa lehenertzeko beharrian larria azpimarratu du Kolore Guztietako Basoak plataformak.**

- » **JULEN VILLASANT: "Ausardia administrazioak izan behar du"**

turatik Hurbileko Basogintza proposatu dute, berau uste baitute dela produkzioa eta kontserbazioa hobekien uztartzen dituen metodoa: bioaniztasuna zaindu eta egurgintza bertoko basoarekin egitea ahalbidetzen duena, Europako hainbat herrialdek ziurtatu duten eran.

Jabego pribatuetako basoei dagokienez, zuhaitzien %76,24 osatzen dutela kontutan hartuta, bertan egiten denak garrantzia izango du ezinbestean. Hori horrela, Kolore Guztietako Basoak plataforma prest agertu da Naturatik Hurbileko Basogintzaren aldeko apustua egin nahiko luketen eremu pribatuetako jabeek aholkularitza emateko. Hala ere, argi utzi dute ardura Aldundiak daukala eta honi dagokiola bai lursailak erosi eta lehenertzeko, bai era horretan jarduteko prest leudekeen ugazabentzat diru-laguntzak eskaintzea. Laguntzak urte amaierarako eskuragarri egongo direla aurreikusten dute.

Gainerako neurriei dagokienez, Aldundiak orain arte erakutsitako jarrera eskatzen jo eta lanean jarraitu beharra azpimarratzen du plataformak. "Beste modu batean ekoizten saiatu beharra daukagu (...) beste toki batzuetan egin da eta beraz, posible da", ziurtatu du Villasantek. Herriz herri dabilta proposamena ezagutzera ematen, eta Atxondo, Ea eta Bakioko udalerririk, adibidez, bide horretan lehen pausuak ematen hasiak direla aurreratu dute. ■